

МАТЕРІАЛИ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ

«МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ»

15-16 ЖОВТНЯ
2024 РОКУ

ЗАПОРІЖЖЯ
УКРАЇНА

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**«МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ»**

15-16 жовтня 2024 року

Запоріжжя, Україна

УДК 37.091.3:159.9-051:004:37.013.42
М74

Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

(протокол №2 від 29 жовтня 2024 року)

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор,
Хортицька національна академія;
Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;
М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;
С. М. Лупінович, кандидат педагогічних наук, доцент, Хортицька національна академія;
О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія;
О. Ф. Фурман, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія.
І. С. Лашвіна, кандидат педагогічних наук, Хортицька національна академія;

М 74
Модельювання та практичне забезпечення розвитку складових професіоналізму педагогів закладів освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Запоріжжя, 15-16 жовтня 2024 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2024. 184с.

Збірник містить тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Модельювання та практичне забезпечення розвитку складових професіоналізму педагогів закладів освіти».

Тематичними напрямками роботи конференції були:

1. Формування предметноперетворювальної компетентності молодших школярів засобами конструювання.
2. Шляхи впровадження інклюзивного навчання здобувачів початкової освіти закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного часу.
3. Цифровізація початкової освіти: реалізація, проблеми, пошуки.
4. Здоров'язберезувальні технології в освітньому процесі початкової школи.
5. Актуальні проблеми впровадження компетентнісного підходу та оновлення змісту освіти на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 37.091.3:159.9-051:004:37.013.42
М74

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2024
© Автори, 2024

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 5

Актуальні проблеми впровадження компетентнісного підходу та оновлення змісту освіти на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі

Акопян Анна АНАЛІЗ ТЕКСТІВ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЦНОСТІ ЗАСВОЄННЯ МОВНИХ ЗНАТЬ	151
Барбашова Ірина ВИКОРИСТАННЯ НАРАТИВІВ АНТОНА СЕМЕНОВИЧА МАКАРЕНКО У САМОВИХОВАННІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	153
Геря Анастасія ТВОРЧО-РОЗВИВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	154
Гужва Ольга ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	156
Кафтанюк Вікторія ФОРМУВАННЯ МОВНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ МОВИ ТА ЧИТАННЯ В ПЕРІОД НАВЧАННЯ ГРАМОТИ	160
Кузьмич Катерина МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ І ПИСЬМА	162
Лашіна Алла НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ АНАЛІЗУ МЕДІАТЕКСТІВ	164
Мороз Євген ООНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	167
Мороз Юлія, Якимець Марія ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	169
Нагорна Наталія МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	171
<hr/>	
Симоненко Ірина ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	174
Скрипник Любов ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІЯНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	176
Тур Оксана КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	178
Фурман Ольга МОВНА СВІДОМІСТЬ ЯК ЧИННИК КОМУНІКАТИВНОЇ ПРОФЕСІОГРАМИ ПЕДАГОГА	180
Чемоніна Лада ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ЧИТАННЯ	182
Чубей Анна ХАРАКТЕРИСТИКА СТРАТЕГІЙ ТА МЕТОДІВ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ ТА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	183

пошуково-дослідної роботи студентки 3-го курсу. Дидактичні ігри і вправи, зібрані в «Скарбничці...», допоможуть студентам під час проходження практики, вихователям дошкільних закладів розвивати мовлення дітей, коригувати недоліки мислення, формувати емоційно-позитивні якості, орієнтуючись на індивідуальні особливі потреби дитини.

Вважаю, що використання на заняттях української мови завдань творчого характеру дозволяє виробити у студентів, майбутніх вихователів та вчителів молодших класів, творчий підхід до своєї професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 року № 688). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-p#Text> (дата звернення 12.10.2019 р.).

2. Бондаренко Н. Проблеми словникової роботи на уроках української мови та шляхи її розв'язання//Українська мова і література в школі. 2005.№7.с. 5-11.

3. Лузік Е. Креативність як критерій якості в системі підготовки фахівців профільних ВНЗ України /Е.В. Лузік// Вища освіта України. 2006. №3. С.77-82.

Тур Оксана Миколаївна,
здобувачка 2 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка,
м. Полтава, Україна
Науковий керівник – **Гончарова Н.О.,**
кандидатка психологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри психології,
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка,
м. Полтава, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Комунікативна культура є невід'ємним складником професійної компетентності сучасного працівника освітньої галузі, адже саме від ефективності його спілкування залежить успіх освітнього процесу. Вміння педагога будувати довірливі стосунки з учнями, вихованцями, колегами та батьками створює позитивний психологічний клімат у колективі, що, у свою чергу, стимулює пізнавальну активність дітей. Крім того, розвинені комунікативні навички дозволяють педагогу адаптуватися до нових педагогічних технологій, ефективно використовувати різноманітні методи навчання та виховання [1, С.132]. Завдяки вмінню чітко формулювати свої думки, слухати та розуміти інших, освітянин може забезпечити якісний зворотній зв'язок, що є необхідною умовою для індивідуалізації навчання. Крім того, комунікативна культура допомагає педагогу вирішувати конфліктні ситуації, що можуть виникати в процесі навчання, та знаходити оптимальні шляхи їх розв'язання. Отже, постійний розвиток комунікативних навичок є не лише бажаним, а й необхідним для кожного працівника освіти, оскільки саме завдяки ефективному спілкуванню він може максимально реалізувати свій професійний потенціал та сприяти всебічному розвитку своїх вихованців.

Компетентнісний підхід як сучасна парадигма в освіті фокусується на формуванні не

лише теоретичних знань особистості, а й розвитку практичних умінь та навичок, необхідних для успішного життя та професійної діяльності. Замість традиційного акценту на передаванні знань, компетентнісний підхід спрямований на формування в майбутніх працівників освітньої галузі комплексу знань, умінь, навичок, цінностей і ставлень, які дозволитимуть їм у майбутньому ефективно діяти в різних життєвих ситуаціях [2, с.26].

Основними принципами компетентнісного підходу є: орієнтація на результат, що передбачає не просто трансляцію студентам інформації, а формування їхньої здатності застосовувати знання на практиці, вирішувати реальні проблеми; комплексний розвиток особистості, що включає інтелектуальну, соціальну, культурну, навчальну та інші компетентності; активність студента як учасника освітнього процесу; індивідуалізація навчання, що передбачає врахування індивідуальних особливостей кожного студента, його потреб і темпів навчання; міждисциплінарність, тобто інтеграція знань з різних предметних областей для вирішення комплексних задач; 6) оцінювання компетентностей студента.

Реалізація компетентнісного підходу у формуванні комунікативної культури майбутніх працівників освіти передбачає: 1) створення чіткого переліку компетентностей, які необхідні для ефективної педагогічної діяльності, таких як уміння встановлювати контакт, вести діалог, вирішувати конфлікти, працювати в команді тощо; 2) інтеграцію комунікативних завдань у всі компоненти навчального процесу: лекції, практичні заняття, семінари, проєктування, що дозволяє майбутнім працівникам освітньої галузі постійно тренувати свої комунікативні навички; 3) застосування інтерактивних методів навчання, таких як дискусії, рольові ігри, кейси, що стимулюють активну участь студентів у навчальному процесі та розвивають їхні комунікативні навички; 4) створення ситуацій, що максимально наближені до реальної педагогічної діяльності, дозволяє студентам відпрацювати набуті знання та навички в практичних умовах; 5) залучення досвідчених педагогів як тренерів і наставників, що уможливорює отримання студентами практичних рекомендацій та зворотного зв'язку щодо розвитку своїх комунікативних навичок; 6) використання сучасних технологій, (наприклад, VirtualiTea, Spatial – віртуальні простори для зустрічей, презентацій та співпраці; YouTube, Vimeo – для створення відео, що розвиває навички публічних виступів, Discord – для створення серверів для спілкування в голосових каналах, текстових чатах та на голосових серверах, Sheets, Slides – для спільної діяльності в режимі реального часу), що дозволяє студентам спілкуватися, співпрацювати в різних форматах, розвивати комунікативну компетентність; 7) формування рефлексії до власних комунікативних навичок, що дозволяє майбутнім освітянам ідентифікувати свої сильні сторони та визначити напрямки для подальшого розвитку.

Специфіка імплементації компетентнісного підходу в процесі формування комунікативної культури майбутніх працівників освітньої галузі знаходить своє відображення у формуванні портфоліо, де студенти систематизують докази розвитку своїх компетентностей, зокрема комунікативних; виконанні проєктів, які дозволяють студентам застосувати знання на практиці, працювати в команді та розвивати критичне мислення; розв'язанні кейсів – реальних ситуацій, що уможливорює процес аналізу інформації, ухвалення рішень та обґрунтування своєї позиції; участі в рольових іграх, за допомогою яких відбувається моделювання різних професійних ситуацій, що зумовлюють розвиток комунікативних навичок, вмінь працювати в команді та вирішувати конфлікти; використанні інтерактивних онлайн-платформ для самостійного навчання, співпраці зі студентами та отримання зворотного зв'язку від викладача [3, С.84-85].

Отже, компетентнісний підхід є ефективним інструментом формування комунікативної культури майбутніх працівників освітньої галузі. Він дозволяє не лише передавати теоретичні знання, а й розвивати практичні вміння та навички, необхідні для успішної професійно-комунікативної діяльності. Реалізація цього підходу сприяє підготовці висококваліфікованих педагогів, здатних будувати ефективну взаємодію з учнями, вихованцями, колегами та батьками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойчук В.М., Лісова А.В. Комунікативна культура як необхідна умова професійного зростання творчої особистості // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. Вінниця, 2022. № 53. С. 131-134.
2. Кондратьєва А.В. Компетентнісний підхід у навчанні учнів початкових класів за концепцією нової української школи // Інноваційна педагогіка. Одеса, 2020. Вип.23. Том 2. С. 23-27.
3. Тур О.М. Методи формування комунікативної компетентності учнів як важливої умови ефективної презентації їхньої науково-дослідницької діяльності // Наукові записки Малої академії наук України. 2023. Вип. 2 (27). С.80-87.

Фурман Ольга Федорівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та методик навчання,
Хортицька національна академія
м. Запоріжжя, Україна

МОВНА СВІДОМІСТЬ ЯК ЧИННИК КОМУНІКАТИВНОЇ ПРОФЕСІОГРАМИ ПЕДАГОГА

Важливим складником комунікативної професіограми вчителя початкових класів є мовно-комунікативна компетентність, що передбачає оволодіння мовними знаннями та навичками спілкування. У складі зазначеної компетентності визначаємо мовну свідомість, яка регулює процес комунікації, посилює мотивацію вивчення лінгвістичних та літературознавчих дисциплін.

Мовна свідомість є частиною індивідуальної свідомості людини, це “небайдухе, ціннісне ставлення до мови як з боку окремої людини, так і всього суспільства”, “це поняття охоплює погляди, уявлення, почуття, оцінки щодо мови, а також мотиви мовної поведінки” [1, с. 177]. Залежно від рівня сформованості мовної свідомості особистість висловлює судження щодо мови, оцінює її, вибирає мову спілкування, розвиває власний словник, вивчає граматичні правила тощо. Таким чином, мовна свідомість керує мовною поведінкою людини.

Мовна свідомість важлива в педагогічній діяльності вчителя початкових класів, адже педагоги закладають основи індивідуальної свідомості особистості. Як її чинник, мовна свідомість стає внутрішньою силою, яка стимулює вчителя оволодівати мовою, бути мовностійким, удосконалювати власне мовлення, навчати інших.

Мовна свідомість формується через соціальні інституції, вона не передається з народження від батьків. Окрім родинного впливу, найважливішим засобом її формування є шкільне навчання. Вчителі початкових класів потужно впливають на розвиток “Я-образу” учня, важливим складником якої є ставлення до мови.

Є підстави стверджувати, що означене питання є одним з пріоритетних в освіті з огляду на його важливість для професійного становлення особистості, її соціалізації загалом. Питання висвітлюється мовознавцями, психологами, педагогами та ін., що підтверджує потребу його актуалізації в методиці вищої школи.

Мовна свідомість формується в процесі онтогенезу мовленнєвої діяльності та соціалізації особистості, є її духовним надбанням. Вона розвивається через когнітивне пізнання, виховується системно та є складовою загальнолюдських цінностей як суспільства в